

De Vijfde

Hebt u de film over Hans Kox gezien? Hij staat in zijn geheel op de website van de stichting. Hebt u in het programma "Discotabel" Jaap van Zweden over de door hemzelf gedirigeerde Vijfde Symfonie gehoord? En bent u wellicht enkele jaren geleden aanwezig geweest bij de uitvoering van Kox' orkestwerk *Umbræ Futuræ*? Kox heeft dit werk als eerste deel van zijn nieuwe symfonie gebruikt. En kunt u zich de Vierde Symfonie nog enigszins in uw geheugen terugroepen? Sommige luisteraars vonden dat werk toen nogal gesloten. Welnu, de Vijfde – even indrukwekkend als de Vierde – lijkt, afgezien wellicht van het vierde deel, minder compact en daardoor waarschijnlijk ook meer toegankelijk, in het bijzonder deel 3.

Het zeer ernstige deel 1 van de nieuwe symfonie herinnert met zijn vele thema's en tempowisselingen qua vorm wel wat aan een rapsodie, maar dan zonder de daarin vaak gebruikte volksmelodieën. Dit deel werd na de première 'zwaarmoedig' en 'somber' genoemd en Kox's wereldvisie is inderdaad niet bepaald optimistisch. Zo gevoelsmatig de wereld interpreterend hoef je echter m.i. niet per se naar deze muziek te luisteren. Ik zou die liever 'ernstig overpeinzend' tot 'vehement (re)agerend' willen noemen. In een rijkgeschakeerde opeenvolging weerklinken de boeiendste melodieën, waarbij het vaak originele gebruik van de instrumenten zeer opvallend genoemd mag worden. Bij dit alles blijft het werk, zoals gezegd, goed herkenbaar.

Kox heeft nooit de aanvechting gehad om met zijn werk tot een breuk met het verleden te komen. En ook, of misschien juist in dit werk is dat goed waarneembaar.

Het vierde deel was voor mij het minst toegankelijk. De thema's en ook de orkestratie komen op mij 'harder' en ook wel 'wranger' over dan die van de andere delen. Vooral in vergelijking met het dus veel mildere deel 3 vond ik het contrast erg groot.

Evenals de Vierde bestaat deze symfonie uit 5 delen. Dat op zich al geeft een bijzondere symmetrie te zien en te horen. Het weglaten van een van de delen, van welk dan ook, komt m.i. overeen met het amputeren van het werk. Probeert u maar.

De uitvoering was in handen van Jaap van Zweden, die het werk van Hans Kox door en door kent en het ook zeer bewondert, wat garant stond voor een zeer boeiende voordracht, waar velen erg van genoten hebben.

Henk Stoop